

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsarkivet

BREV
2015-02-17

Diarienummer
LA 2015-0027

För kännedom
Christina Apler Lindström
Ann Eberhardsson
Toivo Heinsoo
Mikael Ohrling

Landstingsstyrelsens Förvaltning
Anders Nyström

Angående landstingsarkivets beslut om införande av verksamhetsbaserad informationsredovisning i Stockholms läns landsting (VIR)

Landstingsarkivet har ombetts att inkomma med kompletterande information samt underlag till rubricerade beslut. I denna skrivelse ges en sammanfattning av den juridiska bakgrunden till beslutet, nuläget gällande arkivredovisning inom Stockholms läns landsting, en redogörelse för de kopplingar som finns till pågående och kommande utvecklingsinsatser inom landstinget samt en beskrivning av det införandeprojekt som bedrivs på landstingsarkivet för att skapa förutsättningar för ett införande av VIR.

Enligt delegation från landstingsstyrelsen ska landstingsarkivet verka som arkivmyndighet i Stockholms läns landsting. I uppdraget ingår att utfärda styrdokument för dokumenthantering och arkivvård.

Beslutet om införande av VIR kommer att följas av föreskrifter, handledningar och mallar för alla de delar som ingår i informationsredovisningen, allt för att underlätta myndigheternas införande i möjligaste mån. Införandet av VIR kommer att kräva att myndigheterna avsätter resurser. Kostnaden för detta är beroende av myndighetens storlek samt komplexitet. Det står klart att dessa kostnader är betydligt lägre än de kostnader det innebär för myndigheterna att i efterhand åtgärda de brister som avsaknad av tillräcklig informationskontroll och informationsstyrning medför.

I det följande kommer det att framgå att informationsredovisningen är en skyldighet enligt lag. Landstingsarkivet har med sitt beslut påbörjat arbetet med att bistå myndigheterna så att de kan upprätta en lagenlig redovisning. Därmed har landstingsarkivet utfört sitt uppdrag som arkivmyndighet.

Vad är verksamhetsbaserad informationsredovisning (VIR)?

Verksamhetsbaserad informationsredovisning är en modell för att klassificera, strukturera och beskriva handlingar/information och arkiv. Modellen kopplar ihop förvaltningen/bolaget/stiftelsens processer med de handlingar/den information som uppstår i dessa och anger

Stockholms läns landsting
Box 4151
141 04 Huddinge

Telefon: 08-737 27 10
Fax: 08-737 27 99
E-post: registrator.la@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Björnkullavägen 14, Flemingsberg. Kommunikationer: Pendeltåg Flemingsberg

hur handlingarna/informationen ska hanteras. Om mer information om modellen önskas kan detta ordnas via en inbjudan till projektet på projektplatsen.

Juridisk bakgrund till beslutet om införande av VIR

Alla myndigheter är skyldiga att redovisa och beskriva den information som ingår i deras arkiv. Denna skyldighet framgår i arkivlagen (1990:782) 5 och 6 §§¹ samt i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 4 kap. 2 §².

Inom Stockholms läns landsting omfattas samtliga förvaltningar, bolag och stiftelser där landstinget har ett rättsligt bestämmande inflytande, av begreppet myndighet. I enlighet med Dokument- och arkivreglemente för Stockholms läns landsting (LS 0806-0638), 7 §, ska varje myndighet dokumentera sina handlingar/sin information i en arkivredovisning enligt landstingsarkivets föreskrifter samt upprätta systembeskrivningar. Dessa dokument skall fortlöpande uppdateras och kompletteras.

Samtliga dessa bestämmelser syftar till att skapa förutsättningar för myndigheterna att uppfylla den grundlagsfästa rätten för varje svensk medborgare till insyn i den verksamhet som är offentligt finansierad³, offentlighetsprincipen. I Riksarkivets vägledning "Redovisa verksamhetsinformation" kap. 2 Ett insyns- och styrinstrument i informationshanteringen, går det att läsa mer om detta⁴.

Nuläge gällande arkivredovisning inom Stockholms läns landsting

2012 återupptog landstingsarkivet sin inspektionsverksamhet, bland annat efter önskemål från myndigheterna. Under perioden 2012-2014 inspekterades åtta myndigheter. I protokollen från dessa inspektioner framgår att samtliga hade bristande arkivredovisning eller helt saknade sådan. Som arkivmyndighet med uppdrag att tillse att gällande lagar på området efterlevs är det landstingsarkivets uppgift att analysera orsakerna till denna brist samt vidta de åtgärder som krävs för att öka lagefterlevnaden.

¹ För att underlätta tillgången till information ska arkivet enligt 6 § organiseras, beskrivas och förtecknas. I 5 § framgår även att myndigheterna vid registrering av allmänna handlingar ska ta hänsyn till registreringens betydelse för en ändamålsenlig arkivhantering.

² I kap 4, 2 § står om den beskrivning av allmänna handlingar som myndigheten ska upprätta. De uppgifter som enligt den bestämmelsen ska finnas ingår i modellen för VIR.

³ Tryckfrihetsförordningen(TF) 2 kap, 1 §).

⁴ Riksarkivets vägledning "Redovisa verksamhetsinformation" återfinns på <http://riksarkivet.se/Media/pdf-filer/V%C3%A4gledningSkrift.pdf>

Den modell för arkivredovisning som landstingets myndigheter använt fram till nu är föråldrad. Den är svår att tillämpa på en modern, huvudsakligen digital, informationsförvaltning och fyller dessutom inga andra funktioner än att just redovisa arkivet. Den statliga sektorn har redan övergått till en verksamhetsbaserad redovisning (RA-FS 2008:4). Inom länet har även Stockholms stad sedan flera år övergått till en sådan modell.

Kopplingar mellan VIR och pågående/kommande utveckling inom Stockholms läns landsting

I Stockholms läns landstings budget 2015 finns införandet av verksamhetsbaserad informationsredovisning med som en del av den verksamhet som ska bedrivas under de kommande åren⁵.

VIR-modellen är givetvis i första hand framtagen för att myndigheterna ska kunna redovisa sin information på ett sätt som uppfyller lagstiftningens krav. Utöver detta kan den verksamhetsbaserade informationsredovisningen bli ett modernt verktyg för informationsstyrningen och bidra till såväl effektivitet som minskade kostnader och rättssäkerhet i vår informationsintensiva organisation. Detta då metadata från informationsredovisningen följer informationen från framställning till långsiktigt bevarande. Ett aktuellt exempel är Trafikförvaltningen som redan införlivat delar av VIR i sin ärendehantering i EDIT.

VIR är en del av det pågående arbetet med ständiga förbättringar och kommer att innehålla uppgifter om bland annat säkerhetsklassning som krävs enligt personuppgiftslagen (i samråd med informationssäkerhetschef Vesna Lucassi). VIR använder den standardiserade strukturen för verksamhetsbeskrivning som landstingsarkivet tagit fram i nära samarbete med bland andra LSFs verksamhetsstyrning, Danielle Makowsky. Standardstrukturen används bland annat i nuvarande budget- och årsrapportering.

I programdirektivet för 3R Framtidens vårdinformation, 1.2 Idé, framgår att programmet har samma utgångspunkt som VIR. Där står: "Vi ska också bygga en hållbar och modern informationsmiljö inom 3R som kan möta behov och krav från såväl invånare som verksamhet i nutid och framtid"⁶. VIR är en viktig strategi för långsiktig informationssäkerhet, både i vården och i andra delar av landstingets omfattande informationsmiljö. 3R omfattar

⁵ LS 1403-0399, 2015 Mål och budget, sid. 99 punkt 14.4.

⁶ LS 2015-0159, programdirektiv för 3R Framtidens vårdinformation, sid 4.

vårdinformation medan VIR ska användas på all information i vår organisation, oavsett tillkomst, ålder, medium, tillhörighet och innehåll.

Projektet ”införande av VIR i Stockholms läns landsting”

Efter att ha konstaterat utfallet gällande arkivredovisning vid inspektionerna bedömde landstingsarkivet läget som så akut att åtgärder omedelbart måste vidtas. Ett projekt startades för detta ändamål och samtliga myndigheters arkivansvariga inbjöds att delta i projektarbetet vid ett informationsmöte i maj 2014 (och via mail då alla inte kunde närvara vid mötet).

Under hösten har 18 myndigheter träffats regelbundet under landstingsarkivets ledning för att diskutera olika delar av VIR. Verksamhetsrepresentanterna har till exempel själva räknat fram tidsåtgång för ett införandeprojekt, haft insyn i framtagandet av föreskrift och kunnat lämna synpunkter på de olika delarna av VIR-modellen. Myndigheterna har också kunnat följa arbetet via projektplatsen. Hos landstingsarkivet har två projektledare från enheten Tillsyn och utredning arbetat ca 50 % med projektet sedan våren 2014. Projektet avslutas den 30 juni 2015. Då ska det finnas beslutade föreskrifter för VIR samt handledning och en stor mängd annat material som myndigheterna kan använda sig av under införandet.

Landstingsarkivet sökte under 2014 särskilda medel för att kunna utöka sitt stöd till myndigheterna angående detta under de kommande åren, ansökan upprepades i budgeten för 2015. Inga särskilda medel har utgått för detta men landstingsarkivet kommer att upprepa sin begäran i budgetarbetet inför 2016.

Sammanfattning

Landstingsarkivet har i denna skrivelse utförligt redovisat bakgrund och underlag till det beslut om införande av VIR i Stockholms läns landsting som nu fattats:

- landstingsarkivet verkar som arkivmyndighet och det ingår i uppdraget att utfärda styrdokument rörande informationsredovisningen
- myndigheter är enligt lag skyldiga att redovisa och beskriva sin information
- vid inspektioner av åtta myndigheter har landstingsarkivet konstaterat omfattande brister i informationsredovisningen
- pågående och kommande utveckling inom landstinget ställer höga krav på säker och hållbar informationsförsörjning, VIR kan bli ett kraftfullt och modernt verktyg för detta

BREV
2015-02-17

Diarienummer
LA 2015-0027

- projektet ”införande av VIR i Stockholms läns landsting” har innefattat nätverkande med 18 myndigheter inom landstinget (flera workshops samt fortlöpande diskussioner via projektplatsen), samtliga myndigheter inbjöds men vissa valde att avstå från deltagande

Det är varje myndighets eget ansvar att införa VIR senast 30 juni 2018. Landstingsarkivet kommer att tillhandahålla rådgivning och stöd när myndigheterna inför modellen. Efter juni 2018 kommer landstingsarkivet att utföra tillsyn av informationsredovisningen hos samtliga myndigheter inom Stockholms läns landsting.

I tjänsten

Inger Mattsson

Avdelningschef, landstingsarkivet

